

Cu încredințarea, abonamentele și articolele cereri relative la creșterea prețurilor și restituirea primitelor la redacție, se trimis pe numele căsătoritului GIL NIŢULAI, directorul școlii de băieți No. 3 Piatra-N. actualmente școlii genelor al Jud. Neamt.

ABONAMENT: Profesorii învățătorii și tutorii din alte județe precum și persoanele cari nu-s în corpul didactic, vor plăti ca abonament 5 lei pe an.
Abonamentul se va plăti înainte.

„PROPĂȘIREA”

REVISTA SOCIETĂȚII CORPULUI DIDACTIC

DIN

Județul Neamt

APARE ODATA PE LUNA

Anul V — Piatra N. — 15 Noembre 1900 — No. 3.

MULTUMIRE

În numele Comitetului de administrație a Societății «Propășirea», mulțumim călduros, acelor oameni de inimă, cari au bine-voit să contribuie prin ofrandele lor la îndestularea mesei cantinelor școlare din acest oraș.

Noi, cari vedem zilnic miseria celor mai mulți dintre elevii noștri, nu putem de cât să avem inima plină de recunoștință pentru acei cari, din prisosul mesei lor alină foamea atâtor fi ai poporului, lipsiți de cea mai neînălăturabilă nevoie a existenței.—hrana.

Fapte de acestea și umanitare și patriotice tot de odată, câștigă sincera aprobare a tuturor celor cari păstrează în inima lor, mila pentru cei învinși de sortă și nu ne îndoim că, mulți vor găsi în această aprobare un îndemn mai mult să imiteze ast-fel de fapte creștinești.

În schimb,—celor dintre D-vastră, cărora ve lipsește plăcerea de a gusta mâncările făcute de nisce excelenți bucătari, ve urăm — pofta de mâncare cu care micii noștri pensionari svântă mâncarea pregătită de un bucătar și mai meșter,—de fome.

Să nu ni se ia în nume de rău, dacă vom publica numele mărinimișilor donatori: scim că fapta bună în întuneric se face, dar mai scim că adevărul iese tot-deuna la lumină; de ce nu l-am scote cu un moment mai curînd, dacă acesta ne permite nouă să arătăm tuturor pe bine făcătorii copiilor sărmani ?

Vom publica deci rînd pe rînd și chiar cu începere de ađi, pe toți acei cari aű intîns și vor intinde o mână de ajutor instituțiunei așa de folositoare a *Cantinelor școlare*.

COMITETUL.

L I S T A

De persoanele cari aű făcut donațiuni pentru cantinele școlare:

Dl Roneti — Roman, posesorul moșiei Davideni,

comuna Păstrăveni, a dat: un sac mazere și un sac fasole.

D-l C. V. Andrieș, primarul Urbei Piatra, a dat: două ciubarase, patru cofe, un polonic și două cănițe de bेंट apă.

D-l Herșcovici, posesorul moșiei Rosnov. a dat: trei saci cartofe și un sac fasole.

(Va urma)

TRĂIESCĂ MUNCA

Piesă jucată de *Iulia C. Gheorghiu*, *Maria Coroi* și *Ana Vasiliu*,
 elevele școlii No. 1 de fete «M. Eminescu» în sala de 15
 August, în folosul Societății «Propășirea» și pentru
 sporirea fondului comunei pentru ajutorarea
 copiilor saraei

(urmare).

Aneta. (cătră Iulia). Dămne, numai de am putea spune bine și frumos, să nu pătim vre o rușine. Față cu Dămna noastră merge de minune, dar când nai suut și alții, nu scitū cum .. te cam leaū fiori și parcă-ți scapăiă iua-intea ochilor. Eū, la 10 Maiū, când am inceput intăitū a vorbi, tremuram așa de tare de-mi mușcam limba, dar mai pe urmă m'am dat la brasdă

Iulia. Da pentru ce să ne temem? Boerii și Cuconele, sunt deprinși a vedea și asculta fel de fel de lucruri, care de care mai frumoșe și mai de samă, pe la teatru și pe unde s'or mai fi ducend D-lor, copiilor însă nu li se cere ca altora; noi, când ne suim aici (arată estrada) după indemnul și povăta mai marilor noștri, ne facem o datorie față de tovarășii noștri nevoiesi, după cum ori ce om e dator să facă când e vorba de greutățile și nevoia aprăpelui.

Așa dar curaj, drăgutele mele!! (Se vîta la Maria, care se vede separată) Da ce ai tu Mariuțo? Tu, cea bună de gură; tu, care ne porniai altă dată pe toate, acum stai superată și singuratecă, parcă ți s'au înecat corăbiile pe Bistrița? Ce ai? (Se apropie de ea) Ce-ți este Măriuțo, nu oare cumva ești bolnavă?

Aneta. (Se apropie și ea). Ce ai Marițo?

Marița (tonosă). N'am nimic. Ce v'eu este? Ce v'a venit în cap? Ce vrei să am? Dați-mi pace!!

Aneta. De ce ești tonosă? Nu ți-i felul tău așa. Nu se poate, este ceva la mijloc.

Iulia. Diceai că ai să aduci și pe vecina ta, Maria, de ce n'ai adus-o? De ce n'a venit și ea?

Marița. (ciudată). Dă-mi pace cu Maria ta? N'a voit... n'a putut să vie.

Iulia Da de ce?

Marița (mănișă). Ți-am spus odată să mă lași în pace. Du-te ș'o întrebă dacă vrei să scii numai de cât.

Iulia (cu glas blând). Marițo, nu fi hursuză, că ție nu ți-i dat să fii așa. Ce ai? ți s'a întâmplat ceva cu Maria? Spune-ne și nouă ce e. De ce ești posacă cu noi, care nu-ți suntem vinovate cu nimic? Nu sta așa sburțită, parcă ești o mătă înconjurată de cățel (o desmăță) Ce ai Marițo, drăguta mea, sorișora mea cea bună (să plecă și sărute).

Marița. (O respinge furiosă) haiti!! fugi de-aici! că mă-ni-poimănî ai să mă repedî și tu cât colo: are săți fie și țio rușine de mine, cum i-i Mariei, care adî mi-a spus că *maman* nu-i dă voie să m'ergă pe drum cu mine, ci numai cu franțuzoica ei.

Iulia. De aceea ești superată? Eu, dragă Măriuță, eu, când ți-aș face una ca acesta, mama și tata mi-ar și tata mi-ar rupe fie-care urechiușa câte n patru (arată urechile) Ei, Totdeauna-mî spun să me port frumos, nu mai dic față de una ca tine, dar chiar eu fata Sandei, care ne spală cămeșile. Adu-ți aminte—că erai față—când mama îmi dicea să nu-mî aleg prietenele după hai-

nele cele frumoase sau după averea părinților lor; că de punga și mărirea prietenului nu te încălțesci, ci numai de purtarea cea frumoasă și inima cea bună.

Tata, scii cum ne spunea într'o sară: că de cât un prieten fațarnic, mai bine trei dușmani; că dușmanul te lovește și te mușcă fătiș și poți să te ferești ori să te aperi; iar prietenul de rea credință te mușcă *tupiliș* și tocmai de unde scie că te dore mai tare.

Cea ce ți-a făcut Maria, e treba ei; eu însă n'am s'o fac, că alte cele am învățat și am deprins de la Mama și de la Tata.

Marța (cu cântă) Ai dreptate Iulio, iartă-me (o apuca de mână). M'a încludat purtarea Mariei și scii că eu când is ciudôsă, mă sborșesc drept ca o mătă, cum diceai tu mai adineore.

Aneta. Da ce e cu Maria ta?

Iulia. Ce să fie? așa'i aceia: când are nevoie de Măriuța noastră, ea să'i arăte și să'i facă temele și problemele, se cere la *maman*, care atunci îi dă drumul și fără franțuzoică, iar Marța, bună cum îi ea, îi arată, o învață ba chear cele mai de multe ori îi și face temele., că da, se vede că franțuscă nu pôte deslega problemele din Aritmeticele noastre. Când însă se jocă cu noi, atunci numai ce audî pe franțușca: *Marie! Marie!* (imitază) și nu scii ce mai boscorodesce în limba ei; iar *Maria* iute a-lergă și ne lasă cu gura cascătă și jocul stricat.

Aneta D'apoî de ce'i dice *mari*, că dör ea 'i de o vrăstă cu noi?

Marța. Ei, și tu! nu 'i dice *mari*, ci *Marie* adecă Maria pe romănesce.

Aneta. Aha! acun am înțeles. Da, mă rog, mama ei i franțuscă?

Iulia. Da de unde, e romăncă ca tine și ca mine.

Aneta. Atunci ce se strâmbă 'n franțuzesce?

Iul.a. Sciu eu? se vede că'n romănesce nu te poți strâmba așa de bine

Aneta. Așa trebuie să fie, că Dömne! Multe prostii

se mai spun în franțuzasca ceia! Eram și eu odată la Marîța noastră, unde am tîsîit pe *Marie*, cum îi dîceți voi. Numai iaca cî frantuzsca începe a boscorodi nu sciu ce cu Maria peste gard... Valeu! mîmucuta mea!! mi-am pus mînilor în cap (face gestul) de unele vorbe ce le ieșiati din gură.

Dă-le 'ncolo cu franțuzasca lor cu tot!!

Iulia. Vedî că 'n franțuzesce alt-fel vine.

Aneta. Eî nu sciu cum vine în franțuzesce, cî eî le ascultam romînesce. S'apoi ce mai atîta vorbă la deal-la vale? Ce'i franțuzasca ceia la Marîcea vîstră, cînd ea nu scie romînesce și tîte exercițiile și compunerile, pe care i le dî preparatorul, vine la Marîța de i le face? și la Aritmetică tot așa. De ce nu i le face franțuzîca? Și încî mai umblî cu marafeturi? Ia ascultă. Marîto; sî'i dai cu ieși afară, cînd a mai veni cu „*drăguș la căuș*“ s'î trimiți la căușul cel franțuzesc. Audi, mî rog? Ia sî vedem, vre un puîu de franțuz. acolo în țara lui, învîț romînesce înainte de a scî gramatica și aritmetica franțuzască? Nu vede cî franțuzasca a împrîstî-o: sî'i fie eî rușine sî mîrgî pe drum umîr în umîr cu tine? tu, premianța I a clasei nîstre!!

Marîța. Ea nu e de vină, dacî n'are voie! Se vede cî pîrinților eî li-i rușine. Ce vreți? tatăl eî e slujbaș mare, are lîfă bună, o are numai pe dînsa și

Iulia. Și vra s'î facî franțuzîcî, sî'i fie de bine!! dar atuncî ce cautî la tine, cînd are nevoie, ha? cî tu nu ești lată de lefigiî, mare'n buzunare, și nu sciu franțuzesce.

Aneta. Vedî cî la nevoie o dî de-a dreptul pe romînesce, nu mai miorlîesce cum o învîț franțuzsca.

Marîța. Ea mi-a spus de mai multe ori cî totdeauna are de vorbă cu mî-sa, care'i dîce sî nu se puie cu *Jata cusutorîi* (arătî pe Aneta) și cu o țarancă ca mine.

Iulia. Da ce? voi o rugați? voi vî duceti la dînsa?

Aneta. Ai pofitî-o tu vr'î datî sî'i faci teme?

Iulia. Hm! vine ea și nepofitî cînd nu are'n cotro,

că dă, problemele lui Dl. *Pruja* nu se fac cu pariez français mămăligă cu cate, oui oui cap de pui, minte n trinsul nu'î.

Aneta și Marița (rid) ha! ha! ha!

Aneta. De ce nu învață mai întâiu carte românească cum se cade? să scie bine limba tatu-sen și a mă-sei și pe urmă alte cele, Dar așa nici româneă nici franțuscă; nici căne nici og r.

Marița. Ea ar vrea să umble la scôlă, că'î place să fie între fete, dar mă sa nu o lasă: dice că are să se mojiească umblând cu de-al de noi. De aceia îi aduce profesor în casă. Dă, le dă mâna, dacă tatu-sen a avut parte tot de lăfă mare, de slujbe bune!

Iulia (ciudôsă) Ia sfârșese odată cu slujbele cele! D'apoi când n'a mai avea „papa“ cum dice ea, slujbă, are să se safure cu franțuzasca? Dac'asa'î! dór cu slujba nu te cununi și ușor poți rămânea pe de lături. N'aud eũ mai în fie-care di că ba outare, ba cutare a rēmas fără slujbă? Tatăl teu și tatăl ei (arată pe Aneta) câștigă ori când, nu'î așa? dar slujbașul, cum ne spune, mie și fratelui meu, tata, când e poftit afară din slujă, remâne cu fόμεa 'n mațe și vânt în buzunare

(Cătră public). Tata nici profesôră macar nu vrea să mă facă — cu tôte că el și mama au brésla acêsta — dice că are să mă deie să invet a cósă haine și albituri. are să mă puic să deprind tôte de ale gospodăriei și când oiũ fi mare de voiũ fi destoinică de vre o meserie bine de bine, iar de nu, să nu am cel puțin nevoie de a sta tot cu mâna 'n pungă pentru tôte cele trebuitóre casei, să fiu și eũ în stare a face ceva.

Pe frate-meũ, dice că nu l-ar face slujbaș în ruptul capului: vrea să'l invete un meștesug ca să ajungă om liber și harnic; iar nu să umble cu căciula 'n mână, plecând capul, încovoid spinarea și milogindu-se după o slujbă.

(Către fete) Eũ, vę spun drept, mi-ar plăcea să am un atelier cu fete bune și harnice, să lucrăm frumușel, să-mi

câștig bănișorii mei și să nu fiu veșnic în sarcina părinților.

Aneta. Eu am să pun tovărășie cu tine. Uite, cum e mama: ea n'are nevoie numai de cât să't deie tata; eaci cōsă și câștigă. Când n'are nici o comandă, brodează vălătucii întregi, câte odată mă pune și pe mine la urzit și la umplut — și numai când este nevoie de pus la ceva are lucrul gata: Mușteriu alege și plătesce bine.

Zulia C. Isăcescu

(născută Belek)

(Va urma).

Emoțiuni. Pesimismul.

Emoțiunea și raportul ei cu înclinațiunea.

(Urmare).

Să căutăm din toate puterile, că lucrul să fie atrăgător. Atrăgător, nu va să dăcă amuzant, nu însămnă a scuti pe copil de ori ce sforțare. Sforțarea nu e de cât o activitate energetică, în luptă cu ore cari obstacole. În însuși sforțare găsim plăcere dacă e drept, că plăcerea e în activitate. Să nu căutăm a feri pe copil de sforțări, căci il vom priva de satisfacerea ce ar avea-o făcându-le și, ce e mai reu încă, el nu-și va putea întări voința contra dificultăților și obstacolilor ce va întâlni în viață.

Raportul dintre plăcere și durere

Plăcerea și durerea să întovărășesc și se urmăză fără intreruperi, acesta rezultă din însuși natura lor, pentru-că sensibilitatea nu este de cât însuși activitatea și pentru a dăce așa, o altă față a activității. După cum o ființă nu e un singur minut fără a lucra, nu va fi un singur minut fără a simți. Bucuriile și supărările sale, durerile și plăcerile pot fi confuze, inconșiente etc; însă

atât cât traesce, nu este un singur minut într'o stare neutră, fără bucurie sau suferință.

Durerile și plăcerile omului sunt marite prin dubla facultate ce are el de a-și aduce aminte și de a prevedea; cea ce face că plăcerile și durerile noastre, să nu pōta fi comparate cu ale animalelor. Pentru noi dex. speranța unei plăceri ōre care, un voiaj, ne face cāte o datā mai multā plăcere de cāt insuși faptul.

Strānsa legăturā ce este între durere și plăcere au inspirat lui Platon următoarea legendā: La inceput plăcerea și durerea erau inamice neimpacate; insā dei, cārora le place pacea, pentru a le pedepsi, le-a unit pentru totdeauna: de atunci nu se mai despārșesc, și cānd vedem apārând una, ne aseptām sā vedem și pe cealaltā.

Poetul Lucrēce pune tōte aceste sub o formā poeticā: «Du milieu de la source des delices, jaillit quelque chose d'aner, et nous sommes saisis d'angoisses au milieu des fleurs».

Prin nimic nu putem ajunge așa curānd la durere ca, prin dedarea cu totul plăcerilor, ca și cum plăcerea ar fi scopul vieții.

Emoțiunile sunt relative

Tōte emoțiunile sunt relative. O durere pōte la un moment dat, sā facā loc unei plăceri: cea ce e dureros pentru unii, pōte fi plăcut pentru alții, și va putea fi plăcut mai pe urmā la acei chiar, cari sufer in present.

Cāldura și frigul sunt sensațiuni cu totul opuse: dar pe scara termometricā unde e diferența? unde incepe una se sfirșesce cealaltā. Aceiași temperaturā, care ne pare ērna cādā, vara ne pare mai mult de cāt recoroșā. Tot așa cu plăcerea și cu durerea, ele alternēzā continuu pe aceeași scarā, in virf ca și pe cea din urmā trēptā este loc pentru plăcere ca și pentru durere. Este deci o curiositate bizarā, de ași inchipui cine-va cā, existā un strat social scuit de dureri. Experiența de tōte zilele ne aratā cā, ōmenii cei mai nevoiași, ar putea avea plăceri tot

așa de vii, ca și oamenii bogați, cu condiție însă de a fi puțin mai filosofi. Fără îndoială bogăția este un bine întru cât ne înlesnesce siguranța pe dina de mână, independența caracterului, câte-va plăceri pentru mulțumirea piritului. Fără acesta, se poate susține riguros, că este lucrul cel mai van din lume și cel mai netrebuincios fericirii.

Plăcerea precedă durerea și nu e absolut negativă.

Plăcerea fiind starea obicinuită a vieții, unde e durerea? Căci din două, e mai fundamentală? — După teoria expusă până aci este «plăcerea», fiind legată cu însuși activitatea, și durerea nu apare de cât când, activitatea este exagerată, împedecată sau greșită ca direcțiune.

În aceste trei cazuri însă, activitatea preceda, prin urmare plăcerea. Însă, dacă plăcerea nu este o simplă negațiune a durerii, trebuie să susținem că durerea e negativă și că prin urmare nu e un rău. Durerea e un rău: însă de sigur mai negativ ca plăcerea, ea (durerea) nu apare așa curând și nu ține așa mult loc în viață. Ea este relativ excepțională. Dex. Plăcerea de a mânca fiindu-i cui-va fome, e precedată de o trebuință, care fiind foarte puternică este un fel de durere; însă înainte ca fomea să devie o durere e precedată de apetit, care este o senzațiune plăcută; prin urmare dacă plăcerea e precedată de oarecare durere, durerea la rândul ei presupune oarecare plăcere, și plăcerea e emoțiunea dominantă.

(Va urma.)

Olga Stratilescu.

O LECȚIE DE PATRIOTISM

Nu sunt cetății slabe, acelea în care sunt oameni de inimă.

Bayard.

... Un ropot de aplauze acoperi ultimele cuvinte, cu care bătrînul maestru își isprăvisese conferința.

Furnicarul de lume se scula să plece; ca într'un vis vedeam totă această mulțime variată mișunând într-o ploe de lumină spre cele trei eșiri a le splendidului palat. Deja, alte gânduri îl preocupau acum, când se imbulziau sa-și facă loc mai repede până la ușă și când încă tot le suna în urechi, vocea caldă și insuflețită cu care oratorul demascase una din cele mai mari rele a țării noastre: *lipsa de patriotism.*

Sgomotul strădei luminată ca dina, uruitul nesfârșit al trasurilor, mulțimea care se strecura încoco și incolo, grăbită de gerul de afara, produsera asupra mea acel curios fenomen psihologic, care te face să poți gândi mult mai clar și mai nestingherit asupra unui lucru, când ești încunjurat de sgomot mult și atins de impresiuni prea numeroase și prea diferite. Mergeam tăcut lângă tovarășul meu—un bătrîn fost profesor. Mi se perințau prin minte fragmente din cele audite la conferință; me duceam cu mintea departe, departe pe calea deschisă de imaginațiune, făuriam planuri mărețe și îndrăsnețe de îndreptare a rēului de care se vorbise. Simțiam în mine o imboldire nestăpănită de a munci pe terenul meu cu tot focul convingerei și al entuziasmului, de a sădi cu totă dragostea în inima copiilor, patriotismul sfînt, iubirea de țară, mândria de a fi Român și lupta pentru a rămâne Român.

Drept vorbind, me simțiam tare mândru și me felicitam în mintea mea de totă această bogăție de proiecte frumoase, pe care în graba cu care le făuriam le și ve-

deam împlinite gata, când vocea tovarășului meu me readuse pe pământ, nude planurile se fapțuiesc cu mult mai anevoe.

— Te ved foarte mișcat de conferință—îmi dîse bătrînul—și tare me tem că ăsta sa nu fie un foc de paie care se stînge cu siguranța pîna mâine.

— ?

— De ce? Pentru că acestă-i păcatul tinereței, de care nu te fac vinovat: Repede ve aprindeți penru ori ce ideie frumoasă și dacă ar fi posibil sa o executați la moment de sigur că nimic n'ar lipsi scumpei noastre teri: totul ați face voi, cari ați avea mîna și creierul purtate de entusiasm; dar — și aci e reul, — entusiasmul vi se duce cum a venit, piedicele chiar ușore, ve descurajeza pentru că n'aveți nici rabdarea nici experiența maturității ca să le înlăturați și bruma de patriotism ce-l mai aveți și voi nu este atât de puternic ca să ve alimenteze energia în luptă. Ultimul cuvînt și ultima lovitură în clădirea edificiului social, ne revine tot noue bătrînilor, cari n'ar trebui de cît să ve luminam calea și să ve arătăm ce aveți de făcut.

— Mi se pare că exagerezi acest defect al nostru dar în definitiv, chiar dacă este o dosă de dreptate în cele ce spuî, a cui e vina?

— A cui? A mea, a ta, a tuturoră și mai mult a educației ce ni se dă în școlă și în societate. N'ai sa me acuzi că invinuesc cu nepricepere mai cu sēmă școla, pentru că am fost o vieță profesor și am avut vreme sa ved și să aud tot ce se face în școlă romănescă. Și ca să limităm cerul discuției sa ne marginim în subiectul conferinței de astă sēră.

Că sunteți fără energie în lupta pentru patriotism, asta e pentru că sunteți tare puțin convinși de necesitatea acestui ideal pentru care să munciți. Pote că vi l-ați faturit de pe băncile școlii chiar, căci la acestă ve îndemna luxurianta bogăție de forță și de aspirațiuni caracte-

ristice tinereții. Ați recunoscut cu toții câte ce trebuie să muncim pentru patrie, că trebuie să fim patrioți, că e necesar să dezvoltăm în discipolii tei patriotismul, dar mie, bețan îndărătnic ori fanatic, cum îți vrea să-mi dai, tot mi se pare că nu ved în voi ceia ce trebuie să ved. Mi se pare că în ochii, în inima, în acțiunile, în aspirațiunile voastre nu citesc eu că sunteți *puternic* convinși de cea mai absolută nevoie a existenței terii noastre, de laptele hrănitor al propășirii ei; nu, nu aveți săpată, intru pată în voi credința că trebuie să puneți tot interesul pentru dezvoltarea patriotismului.

Par'că ar fi un făcut: pe toate cărările unde te duci, unde te întorci, nu îți se vorbește de cât de patriotism: patriotism în sus, patriotism în jos, a ajuns vorba așa de banală pentru noi, în cât ni se pare că nu poate conține ce va serios, Lipsa lui nu ne ar omori de superare după cum nici existența lui nu ne ar înclina de bucurie.

Vorbim de acest sentiment cu aceeași obișnuință și indiferență aproape, cu care vorbim despre succesele unei armate de care audim pentru prima dată. La rigora, fie care avem capitalul nostru de adevective și interjecții cu care să convingem pe biue voitori de marele nostru patriotism de și nu știu deu, când am fi mai eloquenți și mai sguduți în inima noastră: când vorbim despre iubirea de țară ori când desfășurăm scenele din ultimul roman la moda?

Și cu toate acestea, asta-ți, când fie care individ ca și fie care stat se gândesc întâi la dînsul, când absolut nici o considerație de onoare, de umanitate, de dreptate, de cavalerism nu împiedică pe o națiune să sacrifice pe o altă în folosul ei, când aceștia duc patriotismul în sovînism, în ferocități reprobabile, nu ne e ertal nouă să fim cel puțin patrioți?

Trebuie să fi existând considerațiunii de ordine superioară care împing toate popoarele cu un trecut mai bătrîn ca noi, să lupte pentru patrie și conservarea ei.

Trebue să li cunoscut ele ca până la «O turmă și un păstor» al Evangheliei au să mai trecă multe vécuri peste capul lor. Trebuie să fie convinse ele că e *necesar* să aî o patrie în care să trăiesci cu toți cei cari au de păstrat un trecut comun și de pregătit un viitor în continuitate cu trecutul.

N'am ajuns încă la acea visată dezvoltare, în care patimile să se mărginescă la indiviđi iar aspirațiunile la bunul altuia să nu ne mai facă pofitori. Suntem încă pentru mult timp meniți să trăim împărțiți în părți mai mari ori mai mici și fie care să ne păzim bine partea, *Patria*.

Ba, ce e mai mult, dacă până acum am avut de păstrat bucățica noastră de pământ mai mult contra tunului și a forței fizice, astăzi avem de purtat resboie cu mult mai nimicitoare, ađi avem resboiul economic, o nouă invenție a minții omenesci în lupta pentru esistență și înălțate.

Și la toate acestea, noi să stăm cu mânele în sin? Alții să se frământă, să ne amenințe și noi să stăm nepricepuți, nătângi, cu seninătatea inconștienței pe față?

Nu simți tu că aci e huba pe care trebuie să o distrugi în cei la a căror formațiune ești chemat să ieși o parte însemnată?

Nu simți tu, că amenințările pot deveni fapte și că patria ta în pământul căreia se odihnesc sfintele oșe a le strămoșilor, trebuie să se presinte demnă și puternică în luptă?

Nu veđi tu că e o mișelie să încetezi lupta pe care au continuat-o cu atâta vrednicie în decursul vécurilor și ați susținut-o cu prețul singelui acei cari au frământat pământul cu trupurile cutezătorilor veniți la noi să cêră «*Pământ și apă*».

Orî vrei ca ei să nu te mai credă descendent dintr'un *civis romanus*?

Ar fi o lașitate, o lipsă de consciință pentru noi să

condamnăm pe descendenții noștri la o viață rusinosă, fără onoare, fără viitor, fără dreptul de a-și ridica fruntea cu mândrie în fața lumii și a sfărîma numai cu numele de *Român*, toate calomniile nesăbuite a le vrăjmașilor.

Din stejar, stejar trebuie să resară.

Totă această, inse, dragul meu nu le poți face de cât fiind patriot convins. Au să treacă prin mîna ta multă pusderie de copii și multe esci chemat să-i înveți pe acești viitori cetățeni: Învață-i! descopă-le mintea și inima dar nu uita, rogu-te că trebuie să le umpli inima mai presus de toate cu *iubirea de Patrie* cu acest elixir, care dă înțeles trecutului și speranță viitorului, nu uita că trebuie să-i pregătesci a fi mai târziu patrioți!

Cei cari conduc destinele acestei țeri, au cunoscut totdeauna această necesitate și.... laudat fie numele Domnului... muncesc și vă îndemnă neobosiți pe această cale. Să nu vă arătați îndărătnici menirei voștre și să nu vă pară grea sarcina când vă gândiți la ținta spre care mergeți: munciți pe această cale și veți câștiga viață lungă Patriei.

Să nu uitați că întâi e cămașa și apoi haina, patria și apoi lumea, naționalism și apoi cosmopolitism. Toți fac așa, de ce n'am face noi, cari avem mai multă nevoie de asta? Mai bine sa pari neomenos de cât nepatriot? Uită-te peste granița și ai să vezi că am dreptate: În Rusia, acolo până și Dumnezeu e îmbracat rusesc și nu scie alta limbă de cât cea rusască; La Unguri, dacă probele lor de patriotism dus până la un neadmisibil șovinism ne a făcut să suferim multe neajunsuri, dacă asta noue nu ne place, le place lor în schimb. —Cosmopolitism?..... Ideie sublimă, care dacă conține într'insa fericirea omenirei, conține și distrugerea unei țeri.

Nu suntem destul de copii, mai cu sîmă noi, ca să ne încăldim la flacăra unor idei pe care nimeni nu le preconizează de cât în țara străină. Nimeni nu face cosmopolitism în țera lui și dacă e așa pentru ce am face

tocmai noi asta? De ce să începem noi, când alții să încetușeze pe di ce merg în limitele unui cât mai strâns egoism național.

Tot lucrul la timpul seii, dacă nu voim să pățim ca femeia din tablă, care și-a aruncat singura-i cămașă pe foc, vedend pe bărbatu-seii venind de la târg cu o cămașă subțioară și când colo... nu era cămașă, ci o găscă.

Multe ar trebui să-ți spun în această privință mai cu seamă ție care ești dascăl, prin urmare unul dintre cei chemați a hotări haina care o să se îmbrace viitorul.

Multe ar trebui să-ți spun, eu care am fost, ție care ai să fii, și ori cât ți-ași spune și ori cât te ași povălui, tot mi-ar părea că nu de ajuns ți-am luminat, că nu de ajuns ți-am descoperit secretul care ne va da un loc de cinste în rindul popoarelor, cuvintul misterios care ne va păstra un nume nepătat în noianul fără mărgint al vremurilor.

Acest cuvint, acest secret este *patriotismul*.

A. Gheorghiu

Institutor

DESERTOR

(După o baladă germană)

Ce nvălmășelă, sgomot în câmpul plin de arme?
De ce chipul tristeții în cortul veseliei?
.... Un suflet stă să calce pe pragul veciniei....
Și nimene osânda-i nu pôte să o sfarme.
Cruntat, privesce șeful la palul desertor
Al cărui cânt răsună duios, sfâșiitor...

• O, dragii mei, la ce rugați?
• Ertare pentru mine nu-i.

Aci e faptul . . Ce mai stați ?
Haî, făptuiți porunca lui!

« . . . Eram la post . . . O di de măi. ;
Sorele sta să se culce,
Pământu 'ntreg părea un raî
Și viața cântec dulce.

«Gându-mi în nopțe colinda .
Vedeam în țară draga mea. . .
— Dar sus, pe culme cine cânta ?
Un trecetor, slab doînea

«Un cânt duios, fermecător
Ce mi l cânta ea dese ori . .
Și nu măi știu. . Purtat de dor,
La dinsa me găsiră 'n zori...

«La mörte me duceam... știu . .
De vină fuse acel cânt ;
Duceții ei sufletul lui . .
. . . O clipă... și voiți fi pământ. . .

«S'acum prietenî, bun remas! . . .
Soldații plâng.— «La ochi și foc!»—
Prin fum, năuc, măi face-un pas
Privește 'n zări și cade 'n loc...

Ventul șoptește după coline,
Tainică strajă-î luna în cer...

Cel pus în gropă nu mai revine .
Es stele 'n haos și 'n nopțe per.

Ce 'nvălmășclă, murmur în câmpul plin de arme ?
De ce chipul tristeții în cortul veseliei ?
— Un tiner dörme—alături în nöpcea vecinicieii...
Și crucea de la gropă-i stă vintul să o sfarme..

S'acum gândește șeful la palul desertor...
Și cântul lui îi sună. duios. sfâșiitor...

Piatra-N.

Oltea

Despre experiențe și intru cât ele sunt în legătură cu Științele naturale și fizice ce să predau în cursul primar.

I

O lege este raportul necesar care derivă din natura lucrurilor, adică prin observații și experiențe sau prin analiza lucrurilor se scöte din ele însuși. A descoperi o lege, este a descoperi relația causală între un fenomen sau o grupă de fenomene numit: *cauză* și între alt fenomen sau grupa de fenomene care nasce din cel întâi numit: *efect*. DE. Apa. O grupă de fenomene e OH_2 și scânteia electrică—grupul de fenomene cauză—și apa e fenomenul efect. Deci *o lege enunță totdeauna raportul necesar, care legă fie ce fenomen de cauză și; sau fenomenul antecedent n este condiția determinată*. A ști un lucru, însemnă a-l reduce la cauza sa, sau a afla cauza aceluși lucru. Greutatea cea mare pentru a descoperi cauzele fenomenelor depinde de faptul însemnat, anume felul cum ni se presintă natura însăși a lucrurilor, problemă foarte grea, căci din succesiunea ~~partii~~ multimi de raporturi, trebuie a găsi raporturile de cauza.

Știința consistând în găsirea raporturilor necesare dintre fenomene, fie psihice fie fizice ea determină, precizează, chiar măsură acel raport. De pildă la apă: raportul e determinat, măsurat și hotărât anume (un atom de O, 2 atomi de H și o scântee electrică).

O dată o lege hotărâtă inteligența, intervine pentru a o generaliza în tot timpul; această generalizare în spațiu și în timp e opera intelectului care induce orî generalizează basat pe experiența faptelor mărginite în timp și spațiu la un număr infinit de fapte similabile. Știința naturii nu se constituie a priori cum a visat Descartes, căci scopul Șc. naturii fie fizice, fie naturale, e de a cunoște legile acelor fenomene și deci a experimenta. Inșă legile nu se pot descoperi, de cât printr'un studiu amănunțit a fenomenelor, cea ce se reduce: la constatarea fenomenelor și la interpretarea și generalizarea lor; cu alte cuvinte a le explica, a le înțelege. Deci ni se presintă două probleme de resoltiv: 1) Cunoșterea exactă a fenomenelor inșăși, 2) a trece de la cunoștința fenomenelor la cunoșterea legilor cai le guvernă. Dacă știința ar neglija prima fază—observația—ea ar fi șovăitoare, de orec ar fi lipsită de materialul în care legile sint realizate; caci nu se hotărăsc legi, înclidend ochii și născocind acele legi. Dacă ar neglija a doua fază — experimentația — știința ne-ar da o sumă vastă de cunoștinți inșă fără de folos și greu de priceput. Helmholtz dice: a «cunoște fenomenele nu e nimic. Știința nu ia nascere de cât din momentul când legile și cauzele lor sunt bine cercetate și bine hotărîte. Totuși putem cita casuri, unde o simpla observațiune e, suficientă Dex: Galileu asistând la serviciul divin, mișcările unei lămpi născu în mintea lui, legea oscilațiunilor unui pendul. Alt exemplu: Căderea unui mer sugeră lui Newton fără nici o experimentație, ideea gravitațiunei universale. Galvani, care observă mișcările unei brôșee mörte, atârnată de un balcon, puse basa electricității dinamice. Luăm intăia fază: dacă se

studiază fenomenele naturale cari ni se prezintă, acesta nu constituie de cât o simplă observație. Dar când să procură fenomenele ele însăși pentru a observa în urmă acele fenomene în condițiile ce vom noi, acesta constituie experimentația. *A observa și a experimenta sînt două proceduri a experienței.* Mai putem dice: experiența pasivă sau observație, și experiența activă sau experimentație. Observatorul analizează fenomenele naturii așa cum i le prezintă natura și când i le prezintă. Experimentatorul provocă el singur natura să-i dea răspuns, prepară el singur fenomenul care altfel rar, sau pöte de loc nu i s'ar presenta gata de cătra natură. El singur și le prepară intenționat spre a afla raportul causal dintre fenomene, cum fac chimiștii în laboratorul de chimie, fiziologii și psihologii în laboratoriile de fisiologie.

Dex. fiziologii prin vivisectiunile animalelor. Unu hulub dacă i s'ar scöte creurul mic, atunci se observa că animalul nu mai are nici o cöordonare, nici o sistematizare în mișcările sale.

A observa însămnă a-ți concentra mîntea asupra fenomenelor în scop de a le descoperi cauzele și efectele. Instrumentele observației sînt: *Conșcința* de e vorba de fenomene interne și *simțurile* pentru fenomenele externe. Condiția principală însă la observația externă e *lința* organelor și a simțurilor. Daltonismul face studiul culorilor impropriu. Simțurile sînt instrumente ale observației. Inșă adevăratul observator este «spiritul» căci la cas de instrumentele secundare a le percepției—simțurile—ar fi defectuöse sau ar lipsi, spiritul pöte lucra chiar fără ajutorul simțurilor ca și când le-ar poseda sănătöse. Une öri se serveșce de informațiunile adunate sub impulsul indicațiunilor sale prin simțurile unei persoane streine. Așa materialistul Francois Hubert observă moravurile albinelor cu ochii servitorului seu. Arago devenind orb recourse la ochii streini pentru a isprăvi studiul asupra luminei polarizate și asupra fotometriei. Une öri pune

în lucrare instrumente inventate de el și din care își face ore cum noi organe. Instrumente auxiliare ce servesc observației sunt :

1). *Instrumente cari largesc domeniul simțurilor* ca : telescopul, microscopul, carora noi le datorim ideea de infinitatea universului.

2). *Instrumente cari măresc precisiunea simțurilor* : DE. sunt instrumente cu cari putem măsura o secundă și fragmente de secundă. O secundă e dimensiunea la care s'ar reduce un cerc cu diametru de un metru transportat la o distanță de 206 m. cea ce ar fi un fir de per a cărui grosime e a 10-a parte din un milimetru la depărtare de noi de 20 m. Vedem că e o distanță imposibil de perceput cu ochiul liber.

(Va urma)

Lucreția Celus.

LECȚIE DE SCRIS CITIT

Predarea cuvîntului normal «cal»

SUNETUL ȘI LITERA „l”

SCIȚA LECȚIUNEI

I. a). Se citește, în cor, o singură dată, lecția precedentă «foc» pe ambele pagini.

b). Astăzi vom mai înveța un sunet și o literă, ca, cu ajutorul lor, să putem scrie și celi mai departe.

II. a). *Intuițiunea calului.* Învățătorul provoacă pe elevi, să observe gravura calului, într'un tablou de intuiție (editura librăriei Socec et. comp.) și să-i răspundă la întrebările : Ce vedeți desemnat aici? Ce este calul? Ce părți are? Cu ce e acoperit corpul calului? Unde trăiește? Cu ce se nutrește? Cum se numește puinul calului? Ce folose aduce? Cum e firea calului?

Concluziune morală Se povestesc, pe scurt, istoriile «Nu faceți rău animalelor» (Citirea pentru div. II, an. II. de Gh. D. Scraba, pag. 48), scoțându-se, de la școlari prin întrebări și răspunsuri: «Animalele folosite trebuie îngrijite, iar nu chinute».

b). *Descoperirea sunetului «l»*. Se provoacă școlarii a repeta propoziția: Aici, vedem desenat un cal. Se desparte această propoziție, în vorbe, deosebindu-se sunetele din cuvântul «cal».

Se rostesc, individual și în cor, sunetul «l».

c). *Se arată, pe tablă, litera «l» de mână* în întregime și apoi desfacută în părțile ce-o constituie: un lat cu deschidătura în jos și o curbă. Se face sinteza părților.

Elevii imităză, pe plăci, litera «l»: învățătorul observă scrisorile și le atrage atenție, asupra greșelilor.

b). *Se arată litera «l» de tipar*, alături de cea manuscrisă, făcând pe elevi, să găsească *asemănările și deosebirile*: În amândouă felurile de litere, se află o bastonată; cele două linii subțiri, de la «l» de mână sunt înlocuite la «l» de tipar, cu două linii orizontale, pușe la capetele bastonatei,

Se copiază de școlari, litera de tipar.

e). Se scrie de învățător, pe tabelă, cuvântul «cal», cerând de la școlari să dicteze sunetele componente. Se imităză de școlari, cetindu-se scrisoarea.

III. Se scriu, ca mai sus, cuvintele: *lac, sul, mal*, cuprinse în propozițiunile: *lac cu un; las un sul la lac; mal cu tut*.

IV. Se arată, în carte, cele două litere: de mână și de tipar, la lecție și în ori-ce pagină.

Se cetesc întreaga lecție (V. «Abecedar» de Serafim Ionescu, pag. 16 și 17). Li se dă de scris pagina cu litere de mână. Să învețe a citi bine, lecția ce li s'a predat.

V. COSTĂCHESCU

Învățătorul comunei Șoldănești
Cot. Hârtop, jud. Suceava.

O lecțiune de Gramatică

GENUL SUBSTANTIVELOR

Schita planului

Pregătire. Citirea bucății „Recunoștința” pentru a scote exemple necesare subiectului de tratat

Tratare. Genul substantivelor.

Generalizare. Regula.

Aplicare. Exerciții în scris asupra genului la substantive

Plan dezvoltat

Prin câte-va întrebări se resumă cuprinsul bucății de citire învățate. Apoi se citesc și se scote exemple. Dacă nu găsește toate exemplele trebuitoare, mai scot și din convorbirea cu copiii.

Ast-fel voi avea scris pe tabelă:

EXEMPLE

Singular	Plural
<i>Un</i> bătrân locuia într'o căsuță.	<i>Doi</i> bătrâni locuiau într'o căsuță.
<i>O</i> bătrână locuia într'o căsuță	<i>Două</i> bătrâne locuiau într'o căsuță.
Esti <i>un</i> copil recunoscător.	Sunteți <i>doi</i> copii recunoscători.
Esti <i>o</i> copilă recunoscătoare.	Sunteți <i>două</i> copile recunoscătoare
El a vînat <i>un</i> lup și <i>o</i> lupoică.	El a vînat <i>doi</i> lupi și <i>două</i> lupoice.
Iacob a fost la <i>o</i> vînătoare.	Iacob a fost la <i>două</i> vînători.
<i>Un</i> pom înflorește.	<i>Doi</i> pomi înfloresc.
Timplarul mi a făcut <i>un</i> scaun și <i>un</i> dulap.	Timplarul mi-a făcut <i>două</i> scaune și <i>două</i> dulapuri.

După ce am scos ast fel exemplele, pun pe copii să le observe.

Cuvintele: bătrân, copil și lup ce nume arată, de femeie ori de barbat? Când sunt mai mulți și anume doi —cum diceți? (doi bătrâni, copii și lupi). Spuneți-mi și voi cuvinte, cari să arăte nume de bărbat. Să știți că; *substantivele, cari arată nume de barbat se dic de genul masculin,*

Cari substantive se dic de gen masculin?

Observați! Substantivele: bătrână, copila, lupoica ce fel de nume arată? (de femeie). Spuneți și voi nume de ființi femeiești. Cum diceți când e una singură? Dar când sunt două? Să știți că; *Substantivele, cari arată nume de femeie se dic de gen feminin.* Cari substantive se dic de gen feminin?

Se citesc mai departe exemplele de pe tabelă. Luați seama! Cuvintele: istoriōra, vînătoare și pom arată ele nume de bărbați ori de femei? (Nu). Dar, ce vedeți scris înaintea lor la plural? (doi și două). Dar la substantivele de gen masculin și feminin, ce ați vădut scris înaintea lor? (Tot vorbele: o, un, doi și două).

Să știți că: aceste substantive, deși nu arată nume de bărbați sau femei; însă, pentru că pot primi înaintea lor cuvintele: o, un, doi și două, se dic că și ele pot fi de gen masculin sau feminin.

Și anume, cari vor fi de gen masculin și cari de gen feminin?

Ați vădut că, atât substantivele, cari arată nume de bărbați și femei, cât și acele cari nu arată astfel de nume, primesc înaintea lor la singular vorbele: *un* sau *o* și la plural *doi* sau *două*. Acum, puteți să-mi spuneți, cari substantive sunt de gen masculin și cari de gen feminin.

Substantivele, cari primesc un la singular și doi la plural sunt de gen masculin; iar acelea, cari primesc o la sing. și două la plural, sunt de gen feminin.

Cetiți exemplele mai departe.

Substantivele: scaun și dulap ce ați înaintea lor la

singular? Dar la plura! ? Să știți că: Substantivele, cari primesc *un* la singular și *două* la plural, se țin de gen amestecat. (ambigen)

Cari substantive se țin de gen masculin, feminin și ambigen ?

Ca aplicare, se dă de scris copiilor acasă: câte va substantive de fie-care gen.

Aurelia V. Cancior.

CONFERINȚĂ DIDACTICĂ SEPTEMANALĂ

Imaginațiunea la copil

(*P. Steeg*)

Sufletul copilului nu poate fi înțeles mai bine, de sufletul omului, de cât cu condițiunea de a fi studiat în el însuși și prin el însuși.

Förte mult timp, acest studiu n'a avut loc, de cât într'un chip întâmplător: se căuta confirmațiunea óre-căror teorii, verificarea ipotezelor generale. Acum, nu mai e ast-fel. De cât-va ani, psihologia copilului tinde a se constitui în știință independentă; numai ast-fel va putea servi psihologiei adultului. Căci altmintrelea ce valóre doveditoare ar înfățișa observațiunile făcute de la întâmplare, fără metod, nici precisiune ?

Acastă tineră știință a tineretei a dat nascere la numeroase cărți. Compayré presintă astă-dz, publicului, Ștudiile asupra copilului de James Sully. Principalele capitole a acestei lucrări privesc imaginațiunea. Și nici că se putea alt-fel; această facultate, la începutul vieței, stăpânește pe toate cele alte, se amestecă de a dreptul cu percepțiunea lucrurilor exterioare, aducerile aminte ce le lasă, emoțiunilor ce le determină. Când vede, când se jõeă, când imitează, copilul inchipuesce.

El închipuiesc mai mult încă, când povestesc. Imaginațiunea este aici „stăpâna neadevărului“, cum ea este, cu alte cuvinte, izvorul cestiunilor dăseconcertante, a răspunsurilor neașteptate, a metaforilor eâte odată profunde a simțimintelor de milă nevinovat. Ea dă copilăriei atracțiunei poetice a bătrinelor legende a popoarelor născende „ a popoarelor copii.

Acastă imaginațiune, care explică și cursurile tiureței și amăgirea ce exercitează asupra noastră, cum s'o explicăm? Ea este în om tot ce pôte fi mai întunecat. Psihologul crede a pătrunde acest mister, când o examinează sub forma mai elementară ce se vede la copil; dar acest început el însuși rămâne greu de analizat, atât sînt de complicate elementele sale, multiple manifestățiunile sale. Aceste sînt manifestățiunile ce convin înainte de tôte de a le urma și de a le nota. Profesorii Școlii normale de la Worcester, în Massachusetts¹⁾ s'au dedat cu totul studiului filosofic la copil. De trei-spre-zece ani, au adunat o mulțime de lucrări, ei grămădesc lucrările și totuși socotesc că va trebui a continua această laborioasă a provizionare „în timp de unul sau două secole“, înainte de a se risca să se pue legi. Fără îndoială, James Sully este mai grăbit. El dispune de o gramadă considerabilă de deslușiri, totuși nu citează de cât pe acele care'i par mai instructive. Aceste sînt adese-ori cele mai pitoresci. Să încercăm, după el a alege.

Copilul își face o idee despre lumea exterioră, cu totul alt-fel de cât noi; influența magică a imaginațiunii asupra sensurilor îl face a înbogați lucrurile cu proprietăți pe care noi nu le cunoșcem, pe când drept respaltă el le lipsesc de calitățile esențiale. „Un mic băet de doi ani și cinci luni, privind ciocănelele pianului pe care mama sa era gata a cânta, strigă: „O! mica bufniță“. Un alt băet de patru ani, scriind un F înturnat, făcu forma corectă, în partea stângă F ∇ , pe urmă strigă: „Ei vor-

¹⁾ Statele-Unite ale Americii de Nord.

bese împreună“. „Iarba plânge“, declară un al treilea, vădând, dinmîncă, roua. O fetiță schimbă locul pietrelor, la drumul mare, închipuindu-și că lor trebuie „să le fie foarte urît a fi obligate să stee nemișcate și să nu vadă de cât pe cele din prejur“.

(Va urma)

Smaranda G. Cosmorică.

Tg. Neamtu

Proverbe, locuțiuni proverbiale și idiotisme

(cu explicațiuni necesare

(Urmare).

CXXVI. Cânepă.

338. *L-a apucat de cănepa diacului*, adică de per, de cap.

CXXVII. Cântec

339. *Are cântec astu, stă!* adică stăi olică, să veđi că de aicea are să iese ceva neașteptat; nu e așa, cum ți se pare numai.

CXXVIII. Cărmoje.

340. *Umbla cu cărmoje*, adică cu multe de tot (subst. pl.).

CXXIX. Cergă.

341. *Intinde-te cât ți-i cerga*, adică pe cât poți, ține-te și tu în lume; nu din cale-a fară. De la povestea Turcului care-ți oferea un acoperiș scurt și dacă întindeai piciorole-ți, de eșiau afară, ți le tăea

342. *Ia fript cerga*, adică i-a tăet gustul, l-a rămas

în ceva; l-a închiet în vorbă, în glumă. l-a bătut în cuvânt; l-a luat pe dinainte, l-a cârpit ambiția.

343. *Pentru un purice n'am să dau cerga p' foc*, adică pentru un lucru de nimica, n'am să mă prăpădesc de acuma cu totul și să mă disperez.

CXXX. Cernere.

344. *L-am cernut bine*, adică l am întors și l-am suit ca să ne vie la socotelă

CXXXI. Cefă.

345. *Când ți-ți vede cefă* (ad calendas graecas),- adică atunci ai să ajugi să vezi ceea-ce dicit (ca cum ar fi vorba de ceva ce nu se poate)

346. *Gros în cefă*, adică tare bogat

CXXXII. Cembur.

347. *Bate cemburul*, adică bate drumul, cărările; umblă lela; nu face nimica, de cât se preumblă. Se dice de un copil care are de-ale scotei de adus la îndeplinire și el se jocă mai mult

CXXXIII. Cépă.

348. *Par'că-i o cépă degerată*, așa-î de ofelită, de abătută, de fără valoare.

349. *Nu plătesce nici o cépă degerată*, adică-î redus la nimic; n'are nici-o valoare așa ceva în cauză.

350. *Par'că a mâncat cėpa cėnrei*, adică așa nu scie ce face și ce dice; par'că î nebunit

(Va urma).

George A. Cosmovici.

Tg. Neamtu.

Metodica Șei Naturale.

(Urmare)

Intrebuințarea forței aburilor cari. p \ddot{u} rtă mașini ce înlocuiesc munca a milioane de oameni, se datorează se fizice. Acestea se ocupă cu formularea legilor căldurii, înv \ddot{e} lându-ne a economisi combustibilul, în diferite industrii; ele ne arată cum se ventilă minele, cum se previn exploziile prin întrebuințarea lampii de siguranță, cum cu ajutorul termometrului, se regulează aplicațiunea a o multime de procedee. O secțiune a acestei științi, care are de obiect studiul fenomenelor luminei, redă vederea bătrînului și miopului. Cu ajutorul microscopului s'au făcut o multime de descoperiri, între care și a microbilor. Descoperirile în electricitate și în magnetism, au salvat un număr incalculabil de existenți și de bogății, prin busolă, prin electrotipie vin în ajutorul mai multor arte; prin telegraf și telefon ne-au procurat un agent care, în viitor va regula transacțiunile comerciale și va desvolta relațiile politice. În fine nenumeratele descoperiri și invențiuni ale acestor științi, aduc o mare ușurare traiului nostru, procurându-ne chiar și distracții plăcute.

Iată și câte-va din foloșele chimiei: în spalătorii, hoengerii, fabricațiunii de pânze colorate, se simte nevoie de aplicarea legilor chimice. Ele servesc de conducător în pregătirea ferului, fontei, aramei, alamăi etc. Rafinarea zaharului, fabricarea gazului de iluminat, a săpunului, lumânărilor, a prafului de pușcă, a sticlei etc, sunt operațiuni în parte chimice. Nu există manufactură în care să nu să simtă nevoie de chimie. În agricultură, analiza solului și a îngrășămintelor, descoperirile relative la adap-

tarea lor, întrebuințarea ghipsului sau altor substanțe care, fixcă amoniacul, producerea îngrășămintelor artificiale și altele, sunt bine-faceri ale chimiei, cu care agricultorul trebuie să se familiarizeze. Fabricarea chibriturilor, esfragerea parfumurilor, sunt lucruri ce se sprijină pe cunoștința chimiei

Astronomia a născut navigația, ce dă puțință imensului comerț exterior, prin care ne procurăm o mulțime de obiecte de prima necesitate, precum și cele de lux (care, bine-ar fi să nu ni le mai procure).

Geologia este încă o știință al căreia studiu concu- ra în mare parte la progresul industriei. Cu ajutorul ei se scot avuțiile de maruntaele pământului.

Biologia sau știința vieții, al căreia fundament este căutarea procedeeleor indirecte de conservațiune personală. Ea are puțină legătură cu cea ce numim în de comun «manufactură», dar este nelipsită de prima din industrie, producțiunea alimentelor. Cum agricultorul trebuie să-și conformeze metodele sale fenomenelor vieții vegetale și animale, urmăză că, știința acestor fenomene este basa rațională a agriculturii. E adevărat că, mai multe adevăruri biologice, fusese în mod empiric recunoscute și aplicate de agricultori înainte de concepțiunea lor științifică. Ei sciau, d. e., că cutare îngrășăminte, convin cutărilor plante; că cutare recolte fac solul impropriu alto- ra; că, caii sau boii reu nutriți, nu pot produce o cantitate mare de muncă; că cutare bôla a animalelor se produce în cutare împrejurare. Aceste cunoștinți și acele pe care agricultorul le dobândesce în toate zilele din experiență, asupra modului de a governa plantele și animalele, constituiau suma faptelor biologice ce-i erau cu-

noscute, fapte biologice de care atârna marele succes al întreprinderilor sale. Dar dacă aceste fapte biologice, reu definite, rudimentare, i-au venit atât de puternic în ajutorul său, judecați, de cât folos îi vor fi aceleași fapte, când vor deveni pozitive, bine definite și aprofundate. Iaca de pe acum putem prevedea bine-facerile ce-i vor aduce biologia rațională. Adevărul că producerea de căldură animală implică o pierdere de substanță și că prin urmare împedcând pierderea căldurii, ne face să prevenim trebuința unei augmentațiuni de hrană; acest adevăr, rezultatul unei concluzii curat teoretice, conduce acum pe crescătorul de animale în îngrășarea lor. Asemenea în ceea ce privește variația alimentelor, experiențele fiziologistilor, au demonstrat că, nu numai schimbarea de hrană este profitabilă, dar că digestiunea este mai ușoară prin amestecul alimentelor în stomac. Cum vedem Șc. Naturale exercită o profundă influență asupra vieții noastre practice: ele întăresc asemenea asupra sentimentelor noastre, cele mai înalte, considerate ca izvor al plăcerii ce ne procură frumuseța.

Cunoscința Șc. Naturale ne împinge a cerceta frumusețile naturii. Pentru cel ce nu cunoște aceste științi, o preumblare prin câmpie sau pe malul mării este o preumblare într'o galerie plină de minunate opere de artă, dar unde nouă decimi din acele frumoase tablouri, sunt întorse cu fața spre perete. Dați-i puține cunoscinți de științi naturale și îi veți pune în mâni un catalog, cu ajutorul căruia, el va cunoște care sunt tablourile ce merita a fi vedute.

De sigur noi nu avem la dispoziția noastră, în această viață, plăceri inocente în așa de mare abundență, ca să putem desprețui acest izvor de nobile bucurii, mai

presus ca ori-care altul ce ne-ar procura o fericire demnă de noi.

Ved că, fără vocea mea, m'am prea întins asupra importanței acestui soi de științi, despre care dacă as voi să spun totul, nu as isprăvi curând. Dar ce voift, nu puteam alt-fel-să-mi plătesc tributul de recunoștință; către acele științi, care ne spun ce suntem, cum suntem, de unde venim și unde mergem, și cum trebuie să mergem. De ne nascem, e un fenomen explicat de Șc. naturale, da teaim, un fenomen explicat de ele, de murim, e un fenomen explicat tot de ele!

(Va urma)

T. C. Ionescu.

Diriginte, Școala din Tg. Pașcani.

91
5
20
1

Societatea corpului didactic din Jud. Neamțu

«PROPĂȘIREA»

Situația casei până la finele lunii Octombrie 1900.

<i>L e i</i>	<i>Bani</i>	
7465	49	Capitalul societății compus din:
		6404 — În recipise a casei de depuneri.
		926 91 Cheltueli în anul present.
		134 51 Numerar.
Total	7465 49	

Casier, C. PARTENI.

Comptabil *M. Th. Pantaza.*